

Arkiv:

Arkivsaknr: 22/15572 - 1

Sakshandsamar: Elin Helland-Jooste

Saksframlegg

SAKSGANG

Utval	Møtedato	Saknr
Utval for samfunnsutvikling (UFS)	20.09.2022	037/22
Formannskapet (FS)	27.09.2022	105/22

Høyringsuttale - NOU 2022: 6 "Nett i tide - om utvikling av strømmettet"

Kort om saka:

Olje- og energidepartementet har sendt utgreiinga frå Strømmettutvalget [NOU 2022: 6 «Nett i tide - om utvikling av strømmettet»](#) på høyring. Utvalet tilrår ei rekke tiltak som skal bidra til reduksjon i tida det tek å utvikla, konsesjonsbehandla og realisera nettanlegg, og betra utnyttinga av dagens nett. Dei fleste tiltaka som utvalet føreslår bygger på rammeverket som ligg til grunn i dag, men føreset endring i korleis rammeverket vert praktisert. Utvalet presiserar at oppfølginga av tiltaka vil krevja innsats, prioritering og ressursar frå alle involverte aktørar for å oppnå målet om meir effektive og betre prosessar i utviklinga av nye nettanlegg.

Dei viktigaste tiltaka som vert føreslått i utgreiinga er;

- Fristar og framdriftsplanar
- Betre og tidlegare involvering og utgreiing, og meir parallelle prosessar
- Betre forarbeid og forbetring av søknadar, samt «fast track» for mindre sakar
- Vilkår bunden anleggskonsesjonar
- Utvikling av digitale støtte- og styringssystem
- Ressursar til konsesjonsmyndigheitar

Dokument vedlagt saka:

Tittel
Høyring - Nett i tide - om utvikling av strømmettet

Innstilling til vedtak:

Formannskapet sluttar seg til høyringsuttala slik det går fram av saka.

Saksopplysningar:

Bakgrunn for saka

Olje- og energidepartementet oppnemnte 11. juni 2021 eit offentleg utval som skulle vurdere utviklinga av straumnett. Ei viktig oppgåve for utvalet var å føreslå tiltak for å redusere tida det tek å konsesjonsbehandla nye nettanlegg, og slik sett bidra til raskare og meir effektiv utbygging av straumnett. Bakgrunnen handlar om ein auke i etterspurnaden etter nett, blant anna som følge av behovet for omstilling til lågutsleppsamfunnet og auka elektrifisering, samt etablering av ny og kraftkrevjande industri. Utvikling og bygging av nye nettanlegg kan også vere konfliktfylte, då det ofte inneber omfattande naturinngrep. Kompleksitet i handsaminga, stort behov for grundige og omfattande konsekvensutgreiingar og mange involverte partar gjer at prosessane vert omfattande og strekt ut i tid. Nettutbygging krev også store investeringar som må dekkast av brukarane sjølve.

Problemskilringa som utvalet har avdekkja handlar om fleire faktorar som påverkar kvarandre, og som totalt sett medfører at ledetida (den samla tida frå utgreiing, til konsesjonsbehandling og bygging) vert lang. For store nettanlegg kan ledetida vere 7-14 år. Det vert blant anna peika på at prosessane er sekvensielle/ikkje føregår parallelt, og som gir mindre effektive prosessar. Vidare er arbeidet prega av manuelle arbeidsprosessar som medfører dårleg kvalitet på informasjon, og ikkje tilstrekkeleg samhandling. I tillegg vert det peika på stor usikkerheit i kvar og når etablering av nytt forbruk kjem, og kor stor etterspurnad det vil bli.

Framlegg til tiltak frå Strømnettutvalget

Strømnettutvalget har gjennom sitt mandat fokusert på tre overordna tema;

- Tiltak for å redusere tida det tek å utvikla og konsesjonsbehandla nye nettanlegg
- Prinsipp for å ivareta ei samfunnsøkonomisk utvikling av straumnett i ei tid med stor usikkerheit rundt forbruksutviklinga
- Moglege forbetringar i systemet med tilknytingsplikt

Under følgjer ei kort oversikt over dei mest sentrale tiltaka som er føreslått i utgreiinga.

Tiltak for å redusere tida det tek å utvikla og konsesjonsbehandla nye nettanlegg (ledetid)

Utvalet viser til fleire aktuelle tiltak som skal redusere tida det tek frå utgreiing til konsesjonsbehandling og bygging - den såkalla ledetida.

- Digitalisering
 - Utvalet viser til at prosessane i konsesjonsbehandlinga i dag ber preg av både for liten informasjonsflyt, samt at informasjonen i dag føregår manuelt ved oversending på e-post og pdf-dokument. Dette medfører lite effektive prosessar, og dårleg kvalitet på informasjonsutvekslinga. Utvalet meiner auka digitalisering kan bidra til meir effektive arbeidsprosessar og meir samhandling.
- Betre og tidlegare involvering og utgreiingar
 - Utvalet tilrår at partar som vert råka av nye nettanlegg skal involverast tidlegast mogleg, slik at ein tidleg kan avdekkja eventuelle utfordringar og behov for utgreiingar. Betre koordinering av lokale og/eller regionale planprosessar vil bidra til lettare sakshandsaming, og redusere tidsbruk som følge av uavklarte forhold og/eller konfliktar.
- Innføring av fristar og auka ressursar til konsesjonsmynde
 - Utvalet tilrår å innføre fristar for OED (olje- og energidepartementet) til å gje uttale til KVVU-ar (konseptvalutgreiingar). Utvalet understrekar at det ikkje skal settast fristar som hindrar at naudsente utgreiingar vert gjennomførte, eller har god nok kvalitet. Auka ressursar til konsesjonsmyndigheiter (NVE og departementet), samt tidlegare involvering og utgreiingar, skal i følge utvalet gjer det mogleg å innføre fristar for delprosessar, utan at dette går ut over kvaliteten i

Tiltak for å ivareta samfunnsøkonomisk utvikling av nettet

Investeringar i nye nettanlegg er kostnadskrevjande, både økonomisk og i form av irreversible inngrep i natur og areal. Utvalet tilrår difor fleire tiltak for å sikra ei samfunnsøkonomisk lønnsam utvikling, basert på reelle behov.

I utgreiinga understrekar utvalet at det er stor usikkerheit i framtidig forbruksutvikling. Det vert blant anna vist til at dagens regulering og praksis ofte medfører at eksisterande nett ikkje nyttast godt nok. I dag kan kundar reservera kapasitet i nettet gratis, utan at det medfører kostnad. Dette medfører at kapasiteten i nettet ikkje vert godt nok utnytta, og at nettkapasitet det er søkt om ikkje nødvendigvis reflekterer det reelle behovet for kraft. Vidare vert det vist til at manglande oversikt over ledig kapasitet gjer det krevjande for både nettselskap og forbrukarar å utnytta eksisterande nett godt nok. Utvalet tilrår difor blant anna følgande tiltak:

- Abonnert effekt – prissetting av reservert kapasitet
 - Utvalet tilrår at kundar som sit på retten til å ta ut meir kraft enn det dei reelt sett brukar, skal betala basert på ein kombinasjon av det dei faktisk brukar (målt effekt), og det dei har reservert (abonnert effekt). Dette skal også gjelda for nye kundar som reserverer kapasitet. Føremålet med tiltaket er at kundar som abonnerer på kapasitet dei ikkje nyttar, vil la vera å reservera kraft. Dette vil medføre betre oversikt over reelt behov.
- Tidlegare og meir forpliktande anleggsbidrag
 - Ved utbygging av nye nettanlegg tilrår utvalet at utgreiingskostnadar og anleggsbidrag hos kunden skal fortsetta som i dag, men framskundast i tid, og bli forpliktande på eit tidlegare tidspunkt. Utvalet meiner at tidlegare og meir forpliktande anleggsbidrag vil bidra til ei meir føreseieleg nettutvikling, basert på faktiske kraftbehov. Tanken er at dersom kunden vert forplikta til å betala for utgreiingar og andre kostandane på eit tidlegare tidspunkt, kan det medføre at køen vert redusert, og at dei reelle og samfunnsøkonomisk lønnsame prosjekta vinn fram.
- Samfunnsøkonomisk analyse
 - Utvalet tilrår å utarbeida ein rettleiar for samfunnsøkonomisk analyse som skal nyttast ved nye nettanlegg. Dette vil bidra til at vurderingar ved nye nettanlegg vert handtert på ein føreseieleg og standardisert måte. Rettleiaren bør blant anna innehalda rutine/metode for korleis de ikkje-prissette kostnadane, som klima og miljø, skal handterast.

Tiltak for å betra tilknytingsprosessen

Utvalet viser til at prosessen rundt tildeling av kapasitet (tilknytingsprosessen) i dag er uoversiktleg og lite standardisert. Dette handlar blant anna om manglande informasjon i prosessane, og at prinsipp og vurderingar som vert lagt til grunn i tildelinga av kapasitet vert praktisert ulikt. Utvalet viser til at dette kan medføre låg tillit blant dei ulike aktørane.

For å forbetra tilknytingsprosessen føreslår utvalet fleire tiltak;

- Meir standardisert tilknytingsprosess, betre informasjon og kart over ledig kapasitet
 - Utvalet tilrår eit nasjonalt kapasitetskart, for å synleggjera kraftsituasjonen i landet, og gjera det enklare for både nettselskap, eksisterande og nye kundar å samhandla kring tilkopling og kapasitet i nettet. Større openheit rundt køen av aktørar som ønsker tilkopling kan bidra til at nettselskapa har større tillit i sitt arbeid med å utvikla straumnettet, og å tildela kapasitet til forbrukarar på likt grunnlag.

- Tildeling av kapasitet basert på objektive og ikkje-diskriminerande kriterium
 - Utvalet tilrår å ikkje endra kriterium for tildeling av kapasitet, og at det er «først til mølla»-prinsippet som framleis skal gjelda. Dei viser til at det ikkje er mogleg å innføra prioriteringskriteria basert på klima, miljø og geografi, utan at dette går i mot prinsippet om objektive og ikkje-diskriminerande kriterium.
- Auka tilsyn med nettselskapa for å sikra god oppfølging av tilknytingsplikta
- Innsyn i og kriteria for å vurdere kva som er driftsmessig forsvarleg, samt operasjonalisering av tilknytning på vilkår

Folkehelseperspektiv:

Utbygging av store nettanlegg er inngripande for natur, klima og miljø, og slik sett også folkehelsa. Samstundes er grøn omstilling og næringsutvikling avhengig av tilstrekkeleg nettkapasitet. Utreiinga legg fram fleire tiltak som skal sikra at utviklinga av nye nettanlegg skal gjerast ut frå grundige vurderingar knytt til samfunnsøkonomisk analyser, som blant anna inneheld konsekvensar for natur, areal og friluftsliv. Dette kan bidra til at ikkje unødig natur vert bygd ned, og er slik sett eit positivt bidrag for folkehelsa.

Økonomiske konsekvensar:

Høyingsuttala får ikkje direkte økonomiske konsekvensar for Øygarden kommune. Samstundes vil meir effektive prosessar i utviklinga av straumnettet bidra til samfunnsøkonomiske gevinstar på sikt, ved at nye og eksisterande næringar får tilstrekkeleg kapasitet i tide.

Vurdering:

Kommunedirektøren meiner at NOU 2022: 6 – «Nett i tide – om utvikling av strømnettet» er ei viktig og relevant utgreiing, både for eigen kommune, men også nasjonalt og internasjonalt. I eit tid med elektrifisering, næringsutvikling og grøn omstilling er utviklinga av straumnettet avgjerande, samstundes som forsyningssikkerheit i Europa er aktualisert som følge av krigen i Ukraina.

Næringsutviklinga i Øygarden, og særleg rundt energiparken i Kollenes, er avhengig av tilstrekkeleg nettkapasitet og elektrisk kraft for å realiserast. Dette vart også påpeika i [Scenarioanalyse og skisse til næringsstrategi](#), som vart utarbeida av EY i samband med samfunnsdelen til kommuneplanen.

Kommunedirektøren meiner det avgjerande å forbetra og effektivisera prosessen med å utvikla nye nettanlegg. Dersom det lenger tid å utvikla nettanlegg enn det tek å utvikla forbruksprosjekt, kan vi i verste fall risikera at etablering av verdiskapande verksemd og grøn omstilling vert hindra. Lang tidsbruk vil etter kommunedirektøren si vurdering heller ikkje i seg sjølv bidra til å gjera prosessar betre av omsyn til kvalitet og involvering.

Kommunedirektøren meiner at tiltaka som strømnettutvalget tilrår er gode, og kan samla sett bidra til både effektive og kvalitativt gode prosessar. Tiltaka vil også kunna sørga for meir tillit, openheit og samarbeid i utviklinga av nye nettanlegg. Samstundes er det viktig for kommunedirektøren å presisera behovet for god og tidleg involvering av kommunen i prosessar med utvikling av nye nettanlegg. Erfaringar viser at god dialog og involvering er avgjerande for å få til gode løysingar for både kommunen og lokalsamfunnet, men også departementet og bransjen elles. Kommunedirektøren legg til grunn at dette også vert godt ivareteke ved dei tilrådde tiltaka.

Behandling i Utval for samfunnsutvikling (UFS) 20.09.2022:

Votering:

Innstillinga vart samrøystes vedteke.

Desse tok ordet i saka:

Atle Dåvøy (KrF), Einar Hadler Jacobsen (FP)

Vedtak i Utval for samfunnsutvikling (UFS) - 20.09.2022 - 037/22

UFS har slik tilråing til formannskapet:

Formannskapet sluttar seg til høyringsuttala slik det går fram av saka.

Behandling i Formannskapet (FS) 27.09.2022:

Votering:

Tilrådinga frå UFS (lik innstillinga) vart samrøystes vedteke.

Desse tok ordet i saka:

Ingen

Vedtak i Formannskapet (FS) - 27.09.2022 - 105/22

Formannskapet sluttar seg til høyringsuttala slik det går fram av saka.